Přílohy

Tři usvědčující otázky

Mnozí šermíři a bojoví umělci provozující evropské styly si stěžují, že veřejnost nezná slavnou bojovnickou minulost své země a přeceňuje asijská bojová umění. Z tohoto názoru se pomalu stává klišé. Extrém je vyjádřen nadnesenými slovy Petra Vytopila: „*...(někteří lidé si myslí, že) japonský samuraj by spořádal tři evropské rytíře naráz a ani by se neunavil...* “ [1]

Vydal jsem se tedy zjistit, alespoň povšechně, zda je situace doopravdy takto kritická. Byl jsem si jist, že v dnešních možnostech rychlého vyhledávání na internetu nebudou stačit rozeslané elektronické dotazníky a tak jsem se vypravil do ulic zaskočit lid třemi otázkami, které podle mne snadno odhalí jak dobré je povědomí o naší bojovnické přítomnosti, či minulosti. Dotázaní byli různého věku a vzdělání v rozmezí 17 - 75 let.

1) Jaká evropská bojová umění znáte?

Prostá otázka, která zarazila mnohé a dopadla pro naši veřejnost nejkritičtěji.

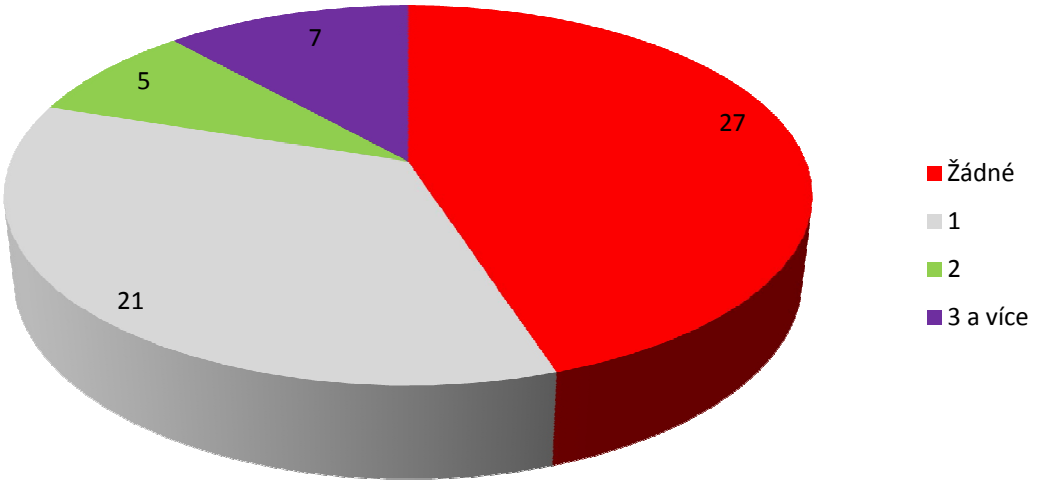

Z 60 dotázaných reagovala na tuto otázku údivem více než polovina, po chvilce se někteří rozpomenuli, přesto 27 respondentů neznalo bojové umění žádné.

Pokud dotázaný znal 1 nebo 2 bojová umění, většinou se jednalo o box, nebo šerm, zmiňována byla také lukostřelba a zápas - tedy hlavně olympijské disciplíny.

Respondenti znající 3 a více bojových umění většinou sami nějaké dříve cvičili, nebo stále cvičí.

---

[1] VYTOPIL, Petr. ***Způsob nácviku šermířských technik - Pomocná cvičení.*** In: Matejka, Jaroslav. ZBORNÍK ŠERMIARSKEHO HISTORICKÉHO SYMPÓZIA 2008. Smolenice 2008. str. 65.

2) Kdyby spolu bojoval evropský rytíř a samuraj, kdo by vyhrál?

Otázka je sama o sobě naprosto irelevantní, avšak použil jsem jí pro ověření slov zmíněných výše.

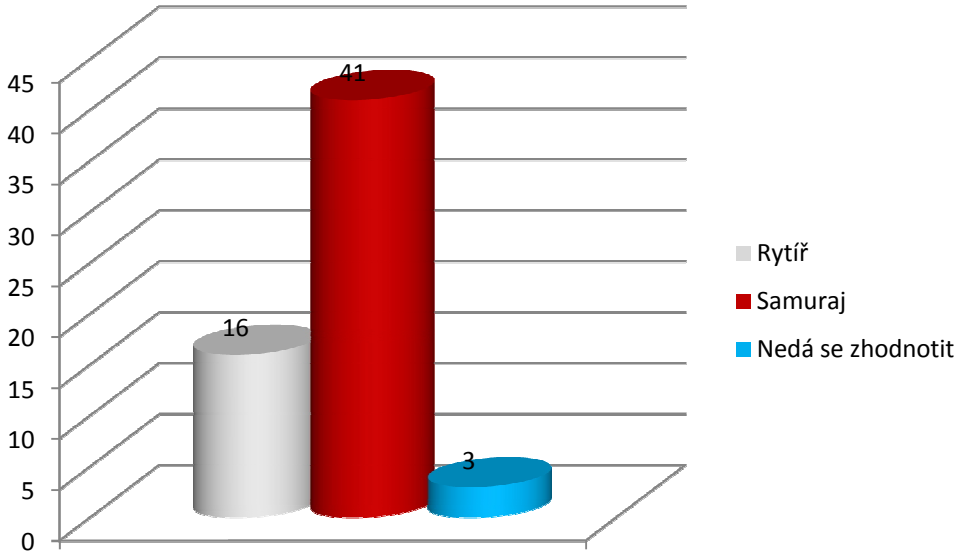

Ač jsem s názorem Petra Vytopila nesouhlasil, musím mu dát za pravdu. Většina dotázaných byla přesvědčena o dominanci japonských válečníků nad evropským rytířstvem.

Mnoho z dotázaných uvádělo za důvod prohry rytíře neforemnou a těžkou zbroj. Paradoxem bylo, že zbroj byla několikrát pro změnu uvedena i druhým táborem jako důvod výhry.

Proti této otázce se z 60 respondentů 3 rozhodně vymezili. Jejich mínění dokonale vystihuje jedna z odpovědí: *„Nezáleží na zbrani, ale na tom, kdo jí drží v ruce. Nebojují proti sobě styly, ale dva různí bojovníci s různým výcvikem."*

3) Proč špatně vyzbrojení a vycvičení husité vyhrávali bitvy proti profesionálům?

Zde jsem poněkud zlomyslně vyzkoušel paměť na školní léta a pokoušel se zjistit obecně, jak dobré povědomí o našich nejslavnějších válečnících naši občané mají. Odpovědi byly velice různorodé, některé zarážející, jiné humorné. Přesto se důvody uvedené respondenty dají rozdělit do několika kategorií.

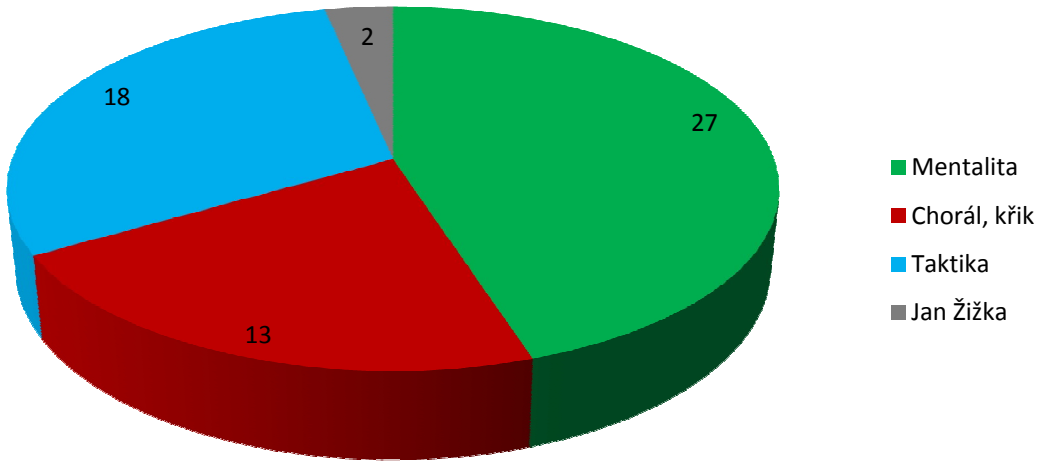

Nejčastějším důvodem bylo podle očekávání uváděno odhodlání husitů a jejich mentalita.

13 z dotázaných uvedlo jako hlavní důvod vítězství husitský chorál, nebo křik. Tito respondenti ovšem většinou sami přiznali, že si nejsou jistí.

18 respondentů uvedlo jako důvod skvělou husitskou taktiku, většina z nich zmínila husitské bojové vozy.

2 respondenti jmenovali přímo genialitu Jana Žižky.

Nikdo z dotázaných neřekl, že neví, a pokusil se alespoň logicky odpověď domyslet. Obvykle pak uvedl mentalitu husitských válečníků.

Myslím, že tato otázka dopadla nejlépe a obecné povědomí o husitském válečnictví zde není nejhorší.

Rozhovory

Při hledání materiálů a sbírání zkušeností jsem potkal mnoho zajímavých lidí. Zařazuji do práce i rozhovory s dvěma muži, které jsem vybral i pro jejich rozdílnost. Prvním je boxer světové úrovně, Lukáš Konečný, stojící na pomyslné špici současné bojovnické komunity ČR. Druhým mužem je učitel zapomenutého pěstního zápasu Igor Keder.

Lukáš Konečný dokonale prezentuje názor na problematiku evropských a asijských bojových umění z pohledu vrcholového sportovce. Igor Keder pak podává informace o pro nás neznámém pěstním zápase. Kvůli absenci citovatelného zdroje uvádím alespoň jeho ústní výpověď.

Lukáš Konečný

Jednička českého boxu,
Svůj první zápas absolvoval ve 14 letech.
Mistrem světa v lehké střední váze 5. 4. 2012.
Ve střední váze mistrem Evropy 23. 3. 2013.
19. 3. 2014 ukončil aktivní boxerskou kariéru.
Dále vyučuje box ve Fitness centrum BBC Praha.

Našeho nejlepšího profesionálního bojového sportovce, čerstvého mistra Evropy ve střední váze, Lukáše Konečného se mi podařilo kontaktovat po jeho vítězství nad Karimem Achourem. Rozhovor proběhl 26. 4. 2013 ve Fitness centru BBC Praha. Mistr Konečný byl velice příjemným společníkem, odpovídajícím zcela otevřeně na jakoukoliv mojí otázku.

Zajímáte se o historii boxu?

Příliš ne. Samozřejmě jí částečně znám, ale vnímám box hlavně jako současnou věc.

Četl jsem Váš článek, který jste psal, když Vám bylo 29 let. Změnil se od té doby nějak váš názor na box?

Já tedy přesně nevím, co jsem tehdy psal. Napsal jsem toho přeci jen víc. Týkalo se to porovnání boxu a ostatních bojových umění?

Ano. Bylo to o tom.

Tak na to jsem názor nezměnil.

Mohl byste tedy ten váš náhled na evropská a asijská umění upřesnit?

Já budu tedy mluvit jen o tom, čemu rozumím. Do asijské bojové scény moc nevidím. Pouze to, co se trénuje tady u nás. V Asii budou mít zřejmě kvalitnější výuku, když se jedná prakticky o jejich národní sporty, ale co se týče našich končin, tak má zkušenost s ostatními styly je spíše negativní. Praktikantům asijských BU chybí načasování, mají špatné údery. Většinou jsou to jen rváči. Trénink boxu bývá mnohem náročnější. I když se říká, že má box oproti ostatním pestřejším stylům jen omezený počet technik, mají je boxeři o to lépe vypilované a zvládnou se s nimi postavit proti většině klasických útoků. Pokud se někdo věnuje naplno třeba thaiboxu, tak dost často navštěvuje tréninky i klasického boxu, aby si zlepšil práci rukou. Box má navíc u nás již dlouholetou tradici, konkurence je větší a stát se třeba mistrem republiky v boxu je náročnější, než se stát tím samým v něčem jiném.

Co využití boxu jako sebeobrany v běžném životě?

Jak jsem řekl, box je především sport. Využít se dá, ale není to bezpečné ani pro jednu ze stran v konfliktu.

Myslíte, že dříve byli boxeři na ubránění sebe sama lépe připraveni, nebo je to lepší teď?

Já myslím, že je to zhruba stejné. Je pravda, že výkony boxerů, stejně jako třeba atletů, se neustále zlepšují, protože se dá uživit sportem a není nutné se věnovat ještě jiné profesi. Ale stejně tak se mění i veřejnost.

A co Vy osobně? Máte nějakou historku.

Tak já se neperu. Samozřejmě se občas najde někdo, kdo provokuje, ale já všechno řeším domluvou. Rvát se je blbost. Když nebudu dělat čisté boxerské techniky, tak samozřejmě dokážu někoho jen tak profackovat. Udělat si z něj srandu, praštit ho do ramene, aby ho to moc nebolelo. Pokud bych udeřil zpevněnou pěstí, i zeslabenou ranou, tak by to pro toho člověka dopadlo dost špatné. Je to také o náhodě. Teď ve středu jsem jen tak lehce spároval s klukama od fotbalu. I když jsem měl velkou, 16 uncovou rukavici, i když jsem boxoval strašně lehce, tak protože soupeř udělal chybu a já to úplně neodhadl, tak dostal ránu, která by bez té rukavice přivodila jistě otřes mozku, nebo zlomenou čelist. A to byl vážně lehký úder. Nehledě na to, když nemám chráněnou ruku, můžu si jí oddělat. Vznikají pak tržné rány... Znám případ, kdy boxerovi po rvačce zůstal zapíchnutý zub soupeře v kloubu.

Je teď skoro zbytečné ptát se nato, co si myslíte o starém boxu bez rukavic...

Je to přesně to, co jsem teď říkal, považuji to za úplnou blbost. Byla to jiná doba. Ve starém Římě si gladiátoři omotávali ruce řemeny a obalovali si je snad ve střepech. Teď už jsme naštěstí jinde. Dbá se na zdraví, nebo by se na něj dbát mělo. Samozřejmě dnes se někdo za velké prachy může účastnit nelegálních zápasů, ale to nejsou kvalitní boxeři.

Teď jste na vrcholu sil. Co budete dělat po ukončení aktivní sportovní kariéry?

Mám toho hodně naplánovaného. Mám hospodu, tělocvičnu... Budu podnikat. Ale u boxu chci zůstat i nadále, protože mám spoustu zkušeností. Chci dělat trenéra, manažera, promotéra... Všechny tyhle věci už prakticky teď dělám, ale pouze okrajově. V boxu budu dále pokračovat v každém případě, i kdyby mně neměl vůbec vydělávat peníze. Alespoň 2-3 hodiny denně bych chtěl trénovat a předávat zkušenosti. To mě zkrátka baví.

Myslíte, že je možné se dále zlepšovat i po dosažení určitého věku a s tím spojeným úbytkem sil?

Vždycky je možné se nějakým způsobem zlepšovat, ať děláte cokoliv. Záleží jen na tom, co se člověk rozhodnete tomu obětovat. Ať už je to vykonávání některých cvičení, která Vás nebaví a jsou nepříjemná, nebo stojí více času.

Igor Keder

Vyučuje slovenskou formu pěstního zápasu od září 2012 na ZŠ Lupáčova, Praha 3.

Na pana Kedera jsem narazil zcela náhodou při pročítání diskuzí na serveru bojovaumeni.cz, a po krátké komunikaci přes mail jsme se dohodli na interview. Můj zájem si získal především jistou dávkou zdravého skepticismu k tomu, co sám umí, vyučuje a k tématu slovanských bojových umění obecně. Rozhovor proběhl na Filozofické fakultě UK v Praze 3. 6. 2012. Zde podávám jeho zkrácenou podobu.

Jsou nějaké podklady pro doložení Pěstního zápasu?

Nejsou žádné relevantní. Část toho jsou samozřejmě nepodložené informace, legendy, pohádky. Pokud se to člověk chce naučit, musí to brát jako celek, přičemž musí pamatovat na to, že operuje s něčím, co má pouze ústní tradici. První částečně doložitelné zmínky jsou v nespolehlivé Anonymově kronice, kde je zmíněno, že bojovníci z hornatých krajů Uherska(tedy Slovenska) jsou trénováni v Dimicatio pugias,[2] což se dá volně přeložit jako pěstní zápas. Překladů na to je hromada. Překlad „Pěstní zápas" tento systém ovšem dobře vystihuje. U nás si to samozřejmě pak každý nějak pojmenoval. Koneckonců každý národ, každé etnikum, aby přežilo, si muselo vyvinout nějaký systém boje. Slovanů a jejich předků se to samozřejmě týkalo taky.

Vidíte v Pěstním zápase shodné prvky s jinými evropskými styly?

Dnešní podoby předváděných slovanských bojových umění, jako je např. systema, nebo ukrajinský bojový hopak, často sklouzávají k primitivní show. Systemu jsem ochotný akceptovat jako to, co předvádí Kadochnikov. Ale když třeba v hopaku vidím kopy s otočkou, kopy ve výskoku proti dvěma jezdcům(údajně používány proti tureckým nájezdníkům!)... To je samozřejmě nesmysl. Pokud se našel blázen, co se o něco podobného pokusil, byl po útoku Turků za vsí zahrabán. Je to stejné jako s představou o čínských bojových stylech. Veřejnost je ovlivněna čínskými kung-fu filmy. Jistě, člověk se rád pokochá nad elegancí předváděných pohybů, ale jedno je jisté - Takto to **nikdy** nevypadalo.

Jak byste v kostce popsal podobu Pěstního zápasu?

Vycházíme z několika postojů. Základní, universální, je podobný šermířskému střehu, nebo postoji v boxu. Pak jsou další tzv. přechodné, ze kterých provádíme konkrétní techniky. Na

[2] Pěstní zápas je i jeden z možných překladů Ruského stylu („Кулачный бой").

nohy neklademe takový důraz. Samozřejmě používáme různé přísuny pro zkrácení vzdálenosti mezi námi a soupeřem. Z úderových ploch paží jsou používány pěsti, hřbety rukou, lokty. Techniky spočívají v přiblížení se k soupeři, zablokování jeho rukou, aby se nemohl krýt a zakončujících úderech. Údery byly vedeny na nechráněné části těla, kde neměl protivník zbroj. Pak jsou zde obranné chvaty, proti držení, škrcení, klasické kravatě, nelsonovi apod.

Je podoba pěstního zápasu stejná jako dříve?

Můžeme si myslet, že tak, jak vypadá dnes, vypadal i dejme tomu v 16. století. Něco se jistě změnilo, dovyvinulo. Přímý doklad není. Byl to bojový styl vyvinutý z nutnosti čelit pohraničním kořistnickým výpravám. Sedláci neměli čas na dlouhodobý výcvik a už vůbec ne na pilování techniky po několik let. Bylo potřeba se naučit něco rychlého, efektivního, něco, co může zachránit život. Každá rodina měla navíc své „grify". Tedy jakési rádoby „tajné" techniky, v případě, že je to něco složitějšího, dalo by se to s nadsázkou přirovnat k rodinným stylům wushu v Číně. Ale většinou to byl pouze sem tam nějaký jiný úder, nebo fígl, nebo spíše propojení více klasických technik. U nás v rodině máme třeba mimo jiné zachováno zdravotní cvičení. Cvičí se pomalu, je dobré na páteř a zlepšení rovnováhy.

Obrazová příloha

Obr. č. 1 Římští vojáci pronikají do makedonské falangy. Bitva u Pydny (168 př. Kr.) je rozhodnuta. Obrázek převzat z ANGLIM, Simon, JESTICE, G. Phyllis, RICE, S. Rob, RUSH, M. SCOTT, SERRATI, John***. Bojové techniky starověkého světa 3000 př. n. l. – 500 n. l.,*** str. 50 - 51.

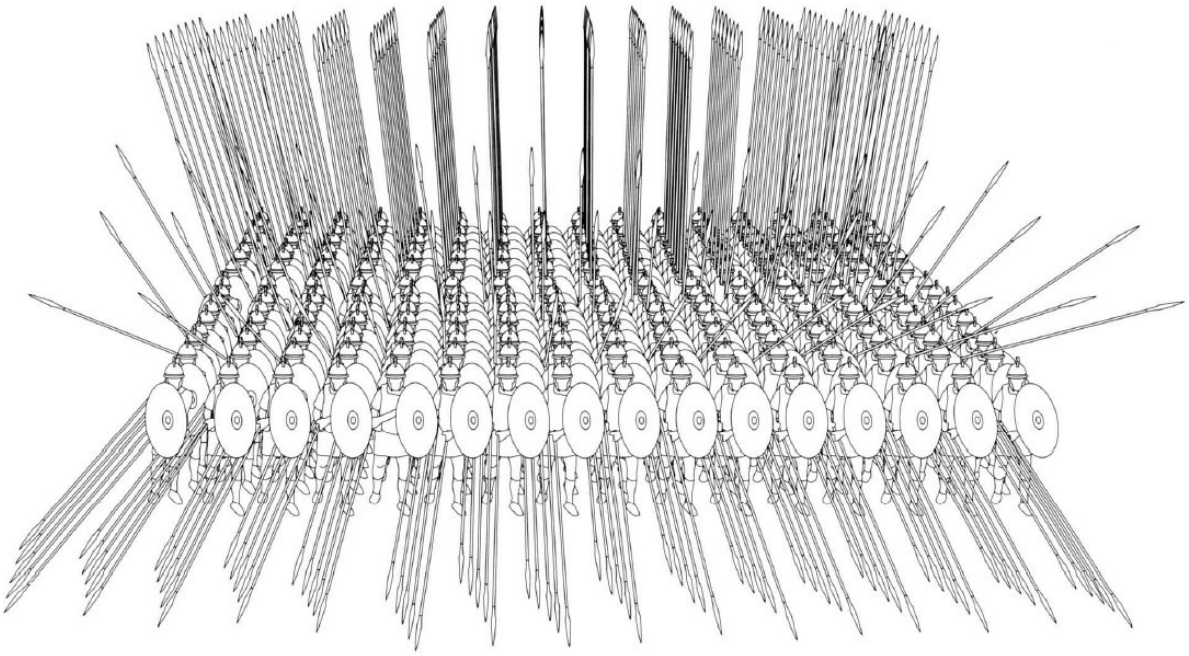

Obr. č. 2 Makedonská falanga při pohledu zpředu. Obrázek převzat z ***Tamtéž,*** str. 21.

Obr. č. 3 Zpodobnění legendárního seku(roztětí nepřítele). Karel Veliký bojuje s nevěřícími, Vita Karoli Magni, 13. století. Obrázek převzat z KLUČINA, Petr, ROMAŇÁK, Andrej. ***Člověk zbraně a zbroj v obraze doby 5.-17. stol.*** str. 100.

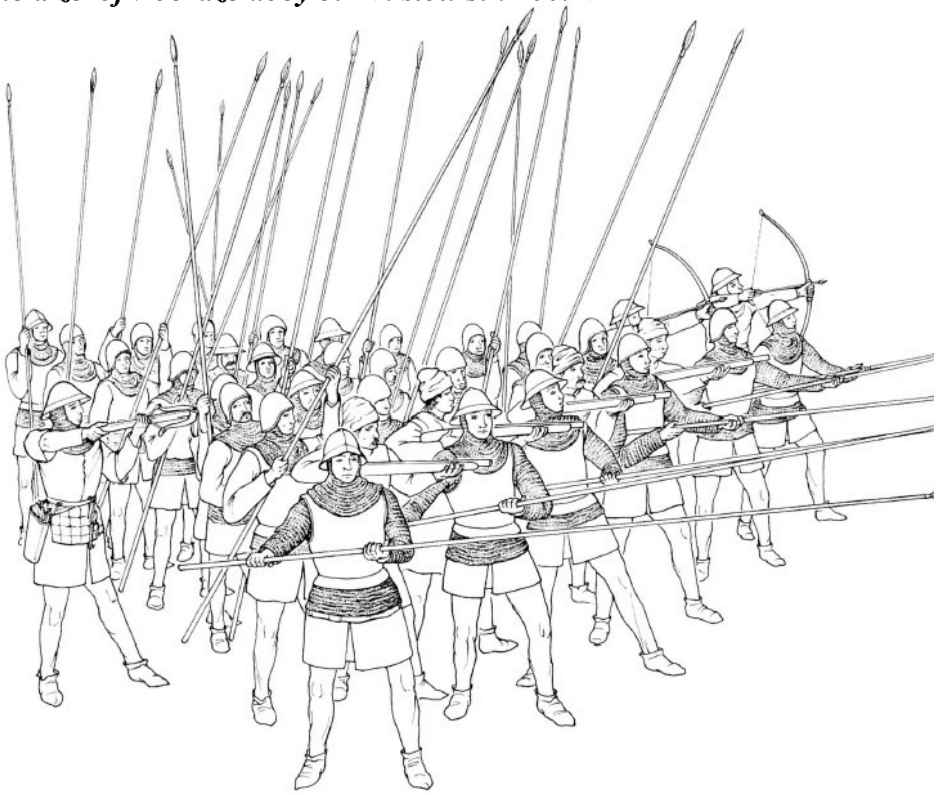

Obr. č. 4 Formace dle taktiky „píka a střela" ve svých počátcích. Později budou střelci z luků a kuší nahrazeni arkebuzíři a mušketýry. Obrázek převzat z BENNETT, Mathew, BRADBURY, Jim, DEVRIES, Kelly, DICKIE, Iain, JESTICE, G. Phyllis. ***Bojové techniky středověkého světa 500 n.l. - 1500 n.l.***. str. 60.

Obr. č. 5 *Bloßfechten* - Boj proti protivníku beze zbroje. Obrázek převzat z **THALHOFER, Hans: Fechtbuch von 1467** - BSB Cod.icon. 394 a, fol. 10v.

Obr. č. 6 *Harnischfechten* - Boj proti protivníkovi ve zbroji. Všimněte si tzv. *polovičního držení* meče, Obrázek převzat z **Codex 11093** - ONB Cod.11093, fol. 04r.

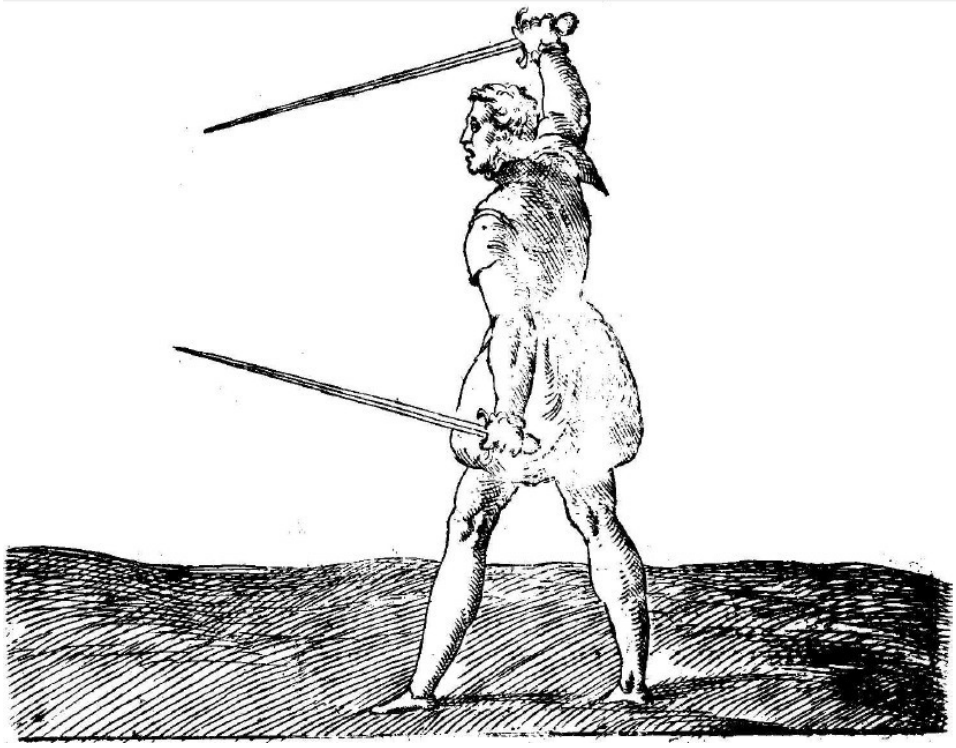

Obr. č. 7 Střeh se dvěma rapíry podle Grassiho. Obrázek převzat z ***„Jeho pravé Umění obrany"*** , Giaccomo di Grassi. str. 39.

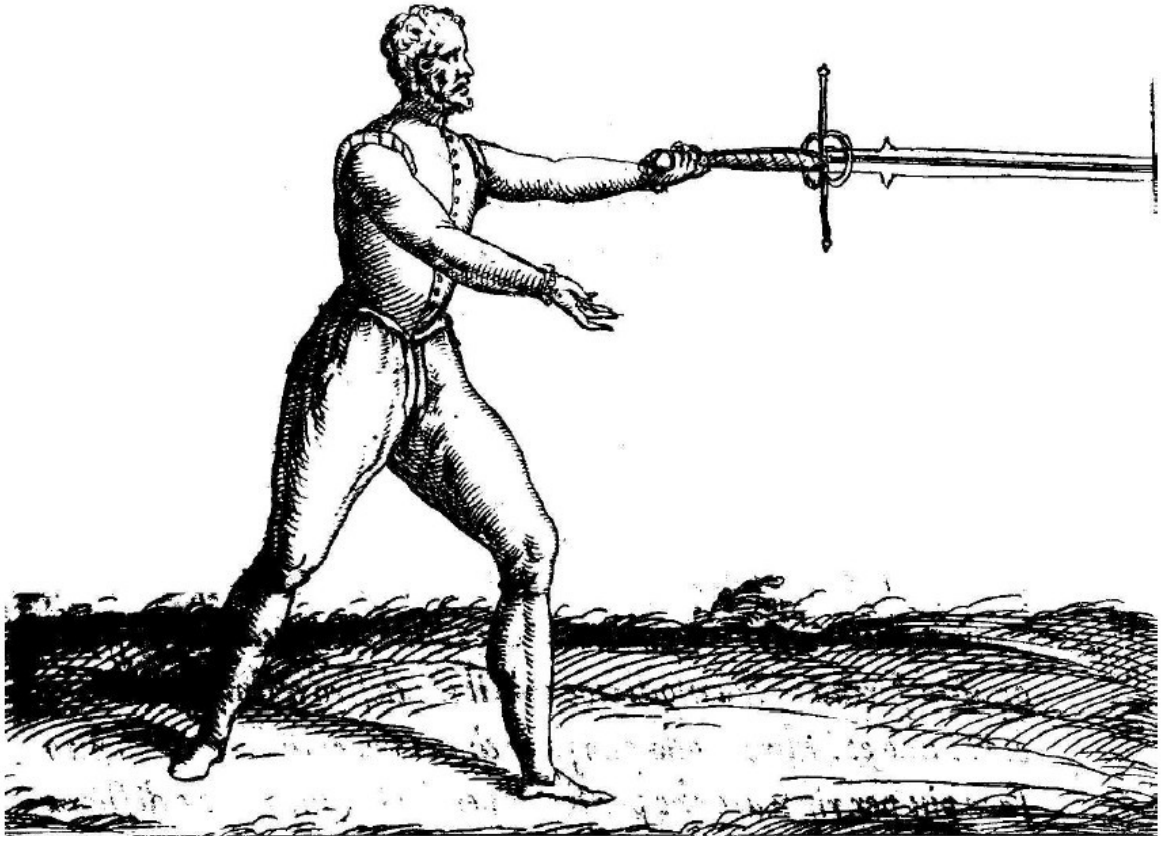

Obr. č. 8 Bodnutí obouručním mečem podle Grassiho. ***Tamtéž.*** str. 42.

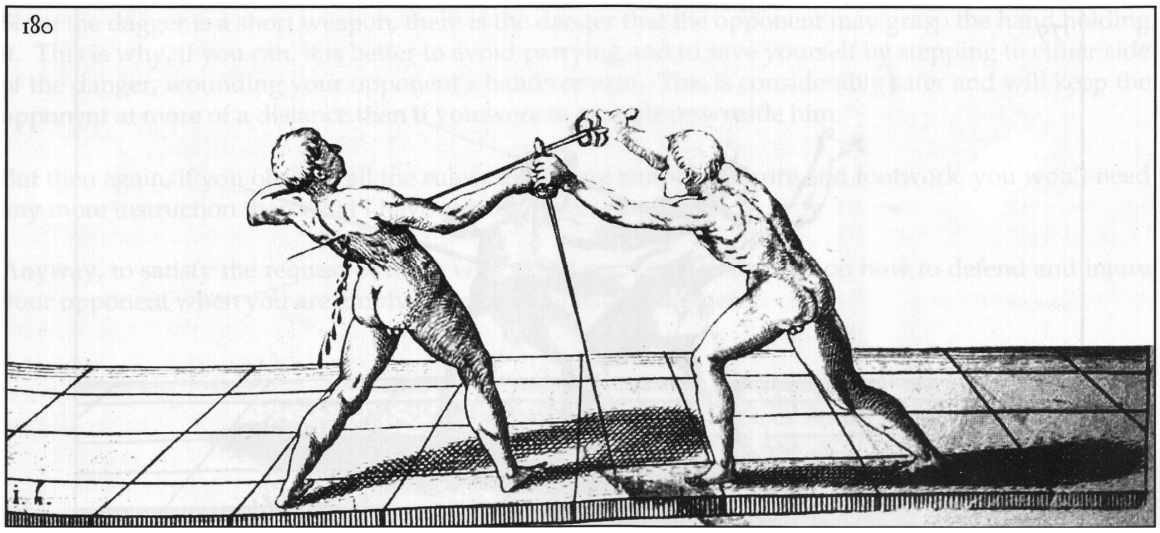

Obr. č. 9 Odzbrojení a probodnutí soupeře podle Fabrise. Obrázek převzat z ***„Umění šermu”,*** Salvatore Fabris. str. 223.

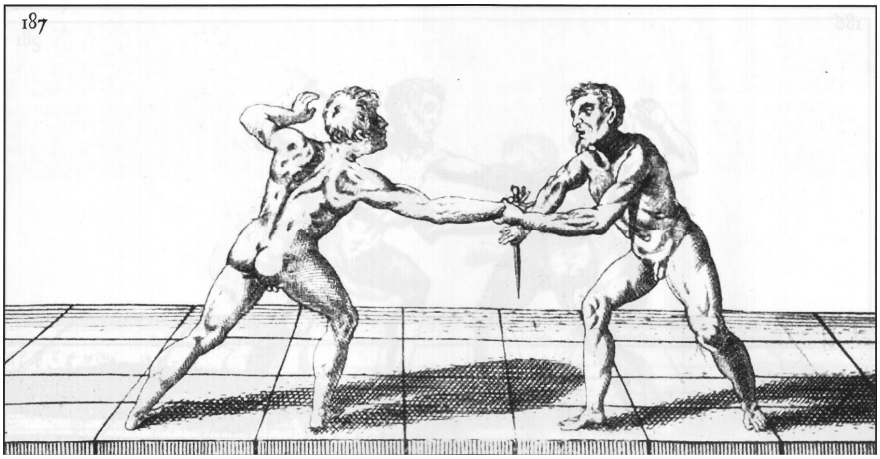

Obr. č. 10 Odebrání dýky. Obrázek převzat z ***Tamtéž.*** str. 231.

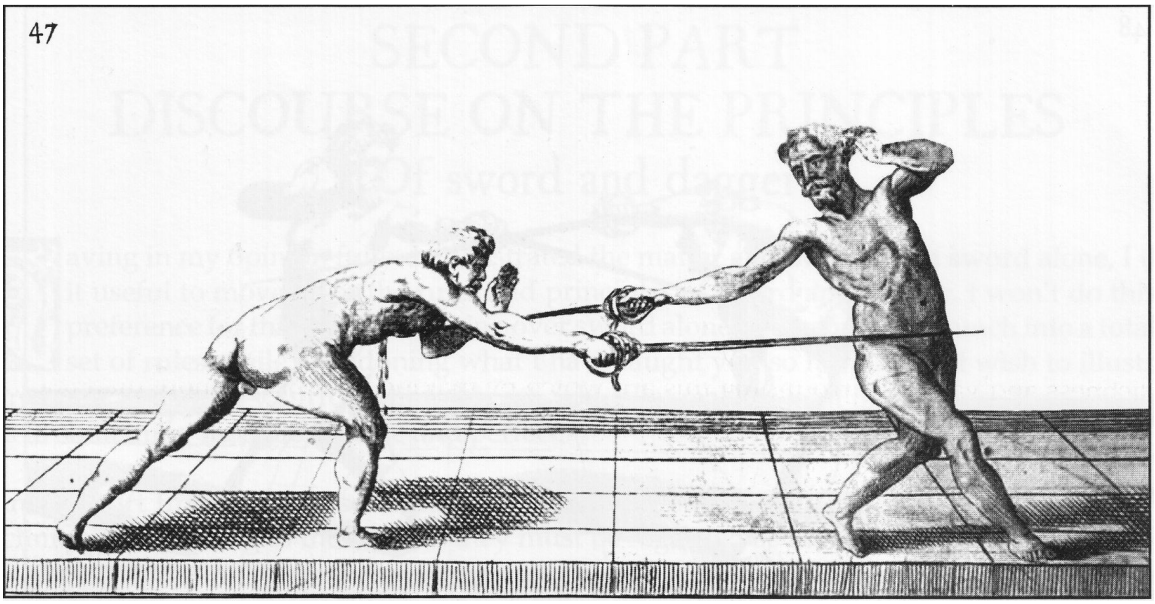

Obr. č. 11 Fabrisova doba se někdy kvůli neobvyklým technikám nazývá „obdobím bizarních akcí ”. Obrázek převzat z ***Tamtéž.*** str. 66.

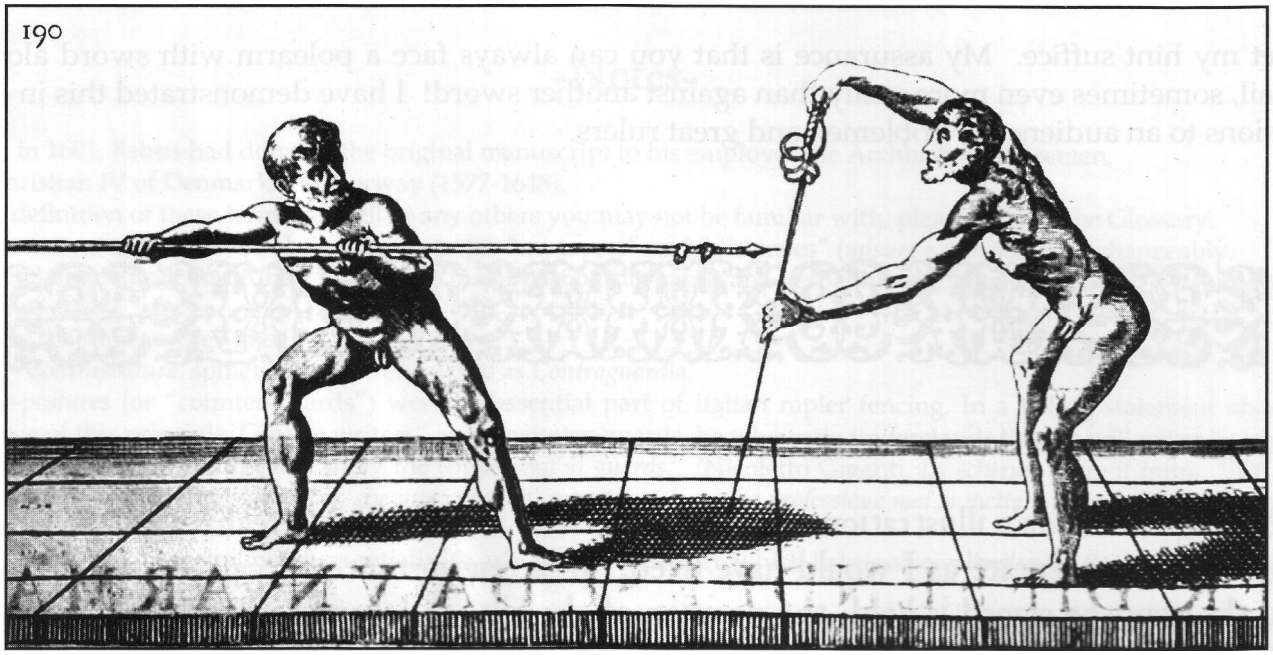

.

Obr. č. 12 Salvatore Fabris tvrdil, že pro něho obrana proti delší tyčové zbrani není velkým problémem. Obrázek převzat z ***„Umění šermu”,*** Salvatore Fabris. str. 234.

Obr. č. 13 Přehození soka drženého za vlasy. Obrázek převzat z ***Clear Instructions to the Excellent Art of Wrestling*****,** Nicolaes Petter. str. 28.

Obr. č. 14 Obrázek převzat z ***Talhoffer Fechtbuch*** [online]. 2013 [cit. 2014-2-1] Dostupné na WWW: <http://wiktenauer.com/wiki/Talhoffer_Fechtbuch_(MS_Thott.290.2%C2%BA)>

Obr. č. 15 Roman Rajniak předvádí techniku aikidó *Ude kime nage*(Figurant Luboš Winzig). © Vojtěch Šlapák

Obr. č. 14 - 15 Ukázka podobnosti technik v evropských BU a aikidó.

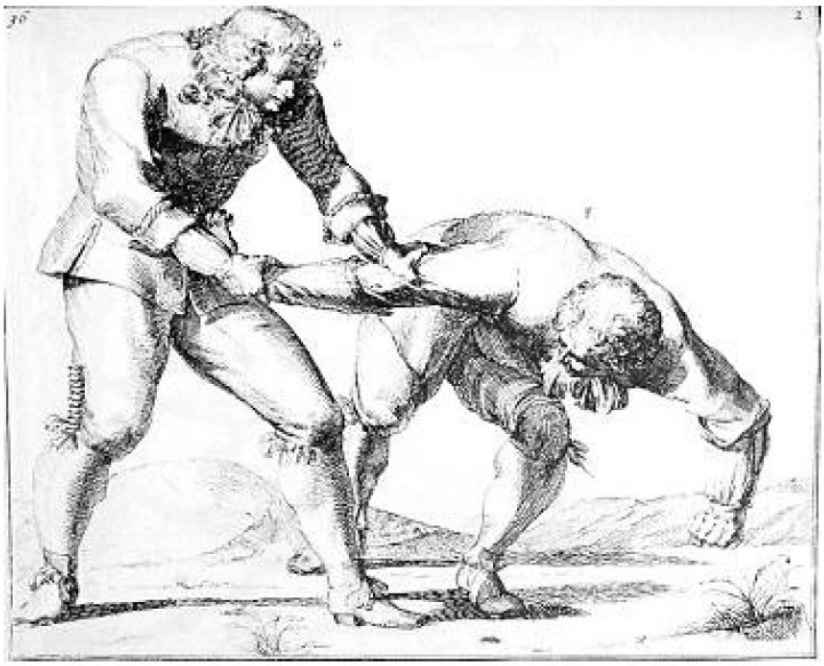

Obr. č. 16 Páka na ruku. Obrázek převzat z ***Clear Instructions to the Excellent Art of Wrestling*****,** Nicolaes Petter.

Obr. č. 17 Roman Rajniak předvádí techniku aikidó *Ikkyo*(figurant Jiří Majer).
© Vojtěch Šlapák

Obr. č. 16 - 17 Ukázka podobnosti technik v evropských BU a aikidó.

Obr. č. 18 Technika svržení soupeře na zem podle Agrippova *Pojednání o šermířské vědě spolu s filozofickým dialogem*. Obrázek převzat z ŠINDELÁŘ, Vladimír. ***Šermíři, rváči, duelanti, Encyklopedie evropského šermu***. str. 27.

Obr. č. 19 Roman Rajniak předvádí techniku aikidó *Kokyu nage*(figurant Jan Švík).
© Vojtěch Šlapák
Obr. č. 18 - 19 Ukázka podobnosti technik v evropských BU a aikidó.

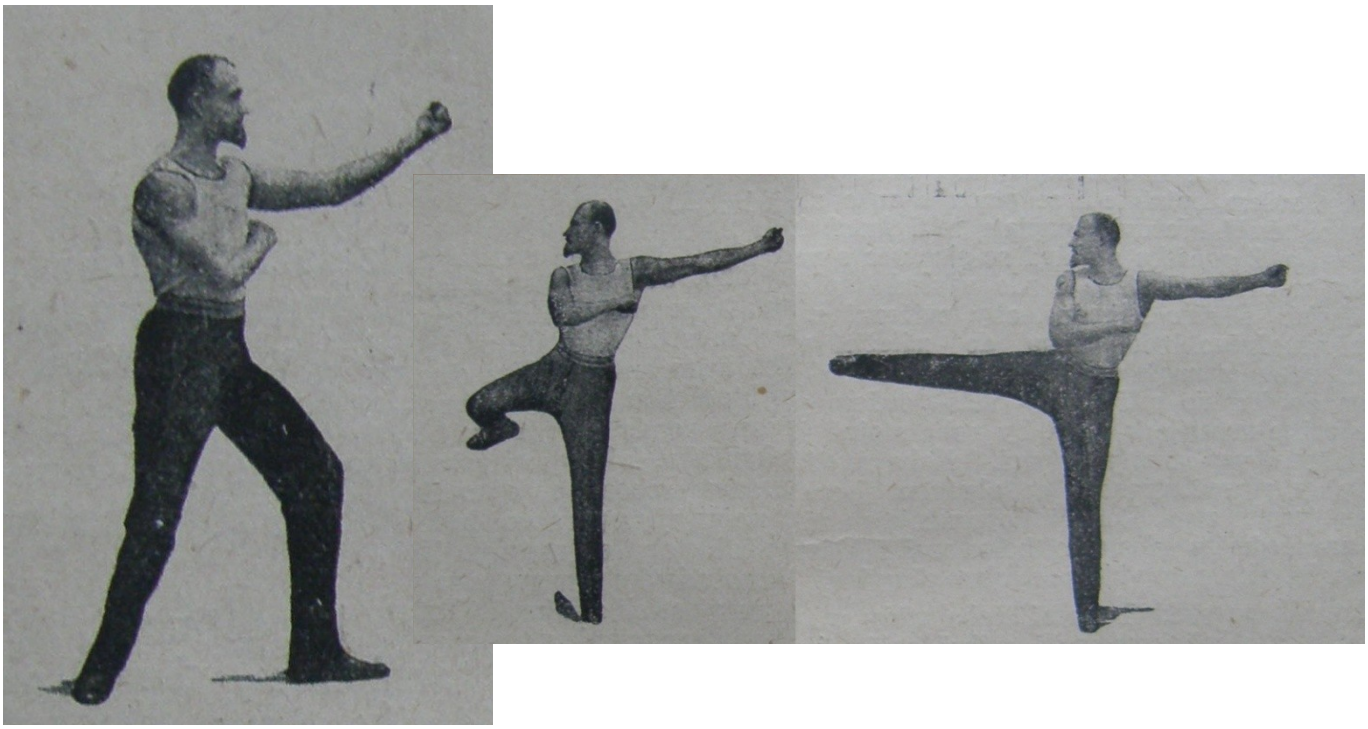

Obr. č. 20, 21, 22 Boxerský střeh a technika kopu v boxu 19. století. Pozůstatky formy starého rohování bez rukavic. Obrázky převzaté z VANÍČEK, Jindřich, ***O rohování(box) a šermu holí dlouhou(baton).*** str. 6, 18, 19.

Obr. č. 23 Peter Quillin vs. Lukáš Konečný. Zápas o o titul mistra světa ve střední váze (WBO). Posledním boj profesionální kariéry našeho nejúspěšnějšího boxera. Obrázek převzat z ***Konečný na světový titul nedosáhl, kariéru zakončil porážkou***.[online]. 2014 [cit. 2014-6-5] Dostupné na WWW: < http://sport.aktualne.cz/konecny-na-svetovy-titul-nedosahl-karieru-zakoncil-porazkou/r~6952e5bcc84911e3a1ef002590604f2e/>

Obr. č. 25 Igor Keder, učitel slovenského *Pěstního zápasu.* Obrázek převzat z ***"Prečo sa opičiť po niečom, čo nám nie je vlastné a prirodzené?"*** [online]. 2014 [cit. 2014-4-4] Dostupné na WWW: ***<http://www.svarog.tk/index.php?news&nid=2>***